

รายการอ้างอิง

- กณิษฐา สังคະหะ ญาณี มั่นอ้น และ เฟื่องฟ้า จันทนิยม. (2543). การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในรูปหัวเชื้อสดควบคุมเชื้อรา *Pythium aphanidermatum* สาเหตุโรคโคนเน่าระดับดินในพืชผัก. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 38: สาขาพืช สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (น. 260-267). กรุงเทพฯ.
- กณิษฐา สังคະหะ ญาณี มั่นอ้น และ เฟื่องฟ้า จันทนิยม. (2544). การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในรูปหัวเชื้อสดควบคุมโรครากเน่าโคนเน่าของถั่วฝักยาวสาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Sclerotium rolfsii* Sacc. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39: สาขาพืช สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (น. 357-364). กรุงเทพฯ.
- กณิษฐา สังคະหะ ญาณี มั่นอ้น และ เฟื่องฟ้า จันทนิยม. (2549). การใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. ในรูปหัวเชื้อสดควบคุมโรคเห้งงาเน่าของกระชาย. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44: สาขาพืช (น.489-496). กรุงเทพฯ.
- กรพินธุ์ ทนกล้า จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2550). ประสิทธิภาพของจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ในการควบคุมโรคใบปื้นเหลืองของกล้วยไม้ สกุลหวายสาเหตุจากเชื้อรา *Pseudocercospora dendrobii*. ใน การประชุมวิชาการอรัทษาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อรัทษาพืชไทยได้ร่มพระบารมี (น. 238-251). โรงแรมอมรินทร์ลาภูณ, พิษณุโลก.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2547). คู่มือการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุปรับปรุงดิน และการวิเคราะห์เพื่อตรวจรับรองมาตรฐานสินค้า เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน.
- กรมวิชาการเกษตร. (2550). สรุปการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรปี 2546. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2550, จาก http://www.doa.go.th/toxic/total_toxic-46.pdf
- เกริก ท่วมกลาง. (2547). เทคนิคการปลูกผักสวนครัว ปลูกปลอดสารพิษ. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

เกสร สุนทรเสรี. (2542). *ไม้ ไม้ล้มลุกจรรยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ขวัญเนตร หินอ่อน นววรรณวิไล อินทนู จิระเดช แจ่มสว่าง และ วิชชุพร จันทร์ศรี. (2548). การฉีดพ่นเชื้อรา *Trichoderma harzianum* เพื่อลดการเกิดโรคราดำของใบมะเขือเทศ ซึ่งเกิดจากเชื้อรา *Pseudocercospora fuligena* ภายใต้สภาพเรือนพลาสติก. ใน *การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม* (น. 329-338). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

ขวัญเนตร หินอ่อน นววรรณวิไล อินทนู จิระเดช แจ่มสว่าง และ วิชชุพร จันทร์ศรี. (2550). การชักนำให้มะเขือเทศต้านทานต่อการเกิดโรคราดำสาเหตุจากเชื้อรา *Pseudocercospora fuligena* โดยเชื้อรา *Trichoderma harzianum* ภายใต้สภาพเรือนทดลอง. ใน *การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อารักขาพืชไทยได้ร่วมพระบารมี* (น. 143-156). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

จินตนา อิงคนินันท์. (2543). *การจำแนกชนิดเชื้อรา Trichoderma spp. โดยอาศัยลักษณะสัณฐานวิทยาและลายพิมพ์ดีเอ็นเอ และทดสอบประสิทธิภาพในการควบคุมโรคเน่าระดับดินของคะน้าที่เกิดจากเชื้อรา Pythium aphanidermatum*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาโรคพืช.

จิระเดช แจ่มสว่าง กณิษฐา สังคะหะ และ สุธา นววรรณรักษ์. (2537). ประสิทธิภาพของจุลินทรีย์ในการควบคุมโรคเน่าระดับดินของถั่วเหลืองฝักสด. ใน *การประชุมสรุปผลการวิจัยผักและถั่ว ครั้งที่ 2* (น. 279-285). กรุงเทพฯ.

จิระเดช แจ่มสว่าง กนกนาฏ เรืองวิเศษ อำไพวรรณ ภราดรพันธุ์วัฒน์ ชวลิต ฮงประยูร วันทนีย์ ชุ่มจิตต์ และ สุขวัฒน์ จันทร์ปรรณิก. (2540) ศักยภาพของเชื้อราไตรโคเดอร์มาในการลดปริมาณเชื้อไฟทอฟธอรา และเพิ่มความสมบูรณ์ของทุเรียนที่เป็นโรครากเน่า. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 35: สาขาพืช ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร อุตสาหกรรมเกษตร* (น. 265-276). กรุงเทพฯ.

จิระเดช แจ่มสว่าง จินตนา ชะนะ เฉลิมลาภ ช่วยประสิทธิ์ สุพรรณณี ชีววิริยะกุล และ วรณวิไล เกษนรา. (2533). การประเมินประสิทธิภาพของเชื้อ *Trichoderma harzianum* ในการควบคุมโรคไหม้สเคลอโรเทียมของข้าวบาร์เลย์ในสภาพไร้อินทรีย์. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 28: สาขาพืช (น. 163-171). กรุงเทพฯ.

จิระเดช แจ่มสว่าง และ กนกนาฏ เรื่องพิเศษ. (2538). การประยุกต์ใช้ชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์มาเพื่อฟื้นฟูสภาพต้นทุเรียนที่ทุดโทรมเนื่องจากโรครากเน่าไฟทอปทอรา. ใน เอกสารการวิจัยเสนอในวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 2 (น. 334-342). โรงแรมเพชรงาม, เชียงใหม่.

จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2542ก). การพัฒนาการผลิตหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อเกษตรกร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สถาบันวิจัยและพัฒนา.

จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2542ข). การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรคพืช. เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการฉบับที่ 2 โครงการเกษตรสู่ชาติ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช

จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2545). การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดสดด้วยเทคนิคอย่างง่ายเพื่อใช้ควบคุมโรคเน่าระดับดินที่เกิดจากเชื้อรา *Sclerotium rolfsii*. ใน การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 40 (น. 114-122). กรุงเทพฯ.

จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2550). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์กลายที่ได้จากการฉายรังสีแกมมาในการลดโรคเมล็ดต่าง และเพิ่มผลผลิตของข้าว. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อารักขาพืชไทยใต้ร่มพระบารมี (น. 278-293). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

จิระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู ถวัลย์ คุ่มช้าง และ วาริน อินทนา. (2546). การควบคุมโรคเน่าระดับดินของมะเขือเทศที่เกิดจากเชื้อรา *Pythium aphanidermatum* โดยใช้เชื้อรา *Trichoderma harzianum* ชนิดสดคลุกเมล็ดและใส่วัสดุเพาะกล้า. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติ ครั้งที่ 6 อารักขาพืช: หนึ่งทศวรรษแห่งการอารักขาพืชในประเทศไทย (น. 349-360). โรงแรมโซฟิเทล ราชอาออดิด, ขอนแก่น.

จิระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู และ ถวัลย์ คุ่มช้าง. (2544ก). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สูตรสำเร็จต่างๆ ในการควบคุมโรคโคนเน่าของถั่วฝักยาวที่เกิดจากเชื้อรา *Sclerotium rolfsii*. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39 สาขาพืช สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร (น. 236-242), กรุงเทพฯ.

จิระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู และ ถวัลย์ คุ่มช้าง. (2544ข). การควบคุมโรคเน่าระดับดินของกล้าพืชโดยชีววิธีด้วยปุ๋ยหมักผสมเชื้อราไตรโคเดออร์มา. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติ ครั้งที่ 5 อารักขาพืช: ผลิตภัณฑ์เพื่อประชากรโลก (น. 257-265). โรงแรมเฟลิกซ์ริเวอร์แคว, กาญจนบุรี.

จิระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู และ สิริตา ภาคพิเศษ. (2548). การใช้เชื้อรา *Trichoderma harzianum* และ *Bacillus* sp. เพื่อเพิ่มผลผลิตของข้าวและลดโรคกาบใบแห้งและโรคเมล็ดต่างของข้าว. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (น. 292-304). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

จิระเดช แจ่มสว่าง. (2538). กระบวนการชักนำให้เกิดเชื้อราไตรโคเดออร์มาพันธุ์กลายซึ่งต้านทานต่อสารเบนนิลโดยวิธีฉายรังสีอัลตราไวโอเลต. ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2550, http://knowledge.biotec.or.th/doc_upload/2006519145528.pdf

จิระเดช แจ่มสว่าง. (2546). *การควบคุมโรคพืชและแมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี*. โครงการเกษตรก้าวหน้า โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีชีวภาพและชีวภัณฑ์ในการจัดการศัตรูพืชเพื่อทดแทนสารเคมีสังเคราะห์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, คณะเกษตร กำแพงแสน, ภาควิชาโรคพืช.

จิระเดช แจ่มสว่าง. (2549). *การควบคุมโรคพืชโดยชีววิธี*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, คณะเกษตรกำแพงแสน, ภาควิชาโรคพืช.

ชมพูนุท บุญราชแขวง จิระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู และ วิชชุพร จันทศรี. (2548). ประสิทธิภาพของสารสกัดจากเชื้อรา *Trichoderma harzianum* ในการยับยั้งเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* และลดการเกิดโรคแอนแทรคโนสของพริก. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (น. 346-358). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

ชมพูนุท บุญราชแขวง จิระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู และ วิชชุพร จันทศรี. (2550). ประสิทธิภาพของสารทุติยภูมิจากเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์ PM9 ต่อการยับยั้ง การเจริญของเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* และการควบคุมโรคแอนแทรคโนสของพริก. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อารักขาพืชไทยได้ร่วมพระบารมี (น. 323-336). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

ณรงค์ สิงห์บุระอุดม. (2540). *ความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมระหว่างพืชกับเชื้อโรค*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช.

ดวงใจ มูลเขียน มาลีวัลย์ มีพันธ์ และ พนมพร ชาญเพราะ. (2548). *การศึกษาความหลากหลายของเชื้อราจากดินบริเวณไรโซสเฟียร์ในไร่พื้นเมือง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, โปรแกรมวิชาชีววิทยาประยุกต์.

ดวงใจ เสรีโพนบูลย์ทรัพย์. (2548). การตรวจสอบเอนไซม์บางชนิดในต้นแตงกวาที่ได้รับการชักนำด้วยเชื้อรา *Trichoderma harzianum* ให้ต้านทานต่อเชื้อรา *Pythium aphanidermatum*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา, สาขาเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร.

ถวัลย์ คุ่มช้าง จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2548). การทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์ CB-Pin-01 ชนิดผงในการป้องกันกำจัดโรครากและโคนเน่าพริกสาเหตุจากเชื้อรา *Sclerotium rolfsii* Sacc. ในการประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (น. 1150-1158). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

ทิพย์วรรณ นพคุณ และ เศรษฐวิชัย คำศาสตร์. (2539). การปรับปรุงสายพันธุ์ยีสต์ *Candida* sp. เพื่อเพิ่มปริมาณเอนไซม์เซลลูเลสโดยการฉายรังสีอัลตราไวโอเล็ต. วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา, 4(1), 37-43.

ธวัชชัย เปรมศรี นิพนธ์ วิสารทานนท์ และ ดุษณี ธนะบริพัฒน์. (2543). การคัดเลือกเชื้อรา *Trichoderma* spp. เพื่อควบคุมเชื้อรา *Phytophthora nicotianae* var. *parasitica* เชื้อราสาเหตุโรคโคนต้นเน่าและรากเน่าของต้นโป๊ยเซียน (*Euphorbia milii*) ในการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 38: สาขาพืช สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (น. 468-480). กรุงเทพฯ.

ธัญพิสิษฐ์ พวงจิก และ ภัทรพล จังสถิตย์กุล. (2551). ผลของวัสดุปลูกต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของกระชายดำ. ใน การประชุมวิชาการพืชสวนแห่งชาติ ครั้งที่ 7: พืชสวนไทยใต้ร่มพระบารมี (น. 313). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

นิตยา สุวรรณรัตน์. (2534). โรคพืชที่เกิดจากเชื้อราขึ้นดำ ใน โรคพืชวิทยา (น. 67-88). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเกษตรศาสตร์, ภาควิชาโรคพืช.

บรรเจิด อินทว้าง และ จีระเดช แจ่มสว่าง. (2529) การควบคุมโรคโคนเน่าของมะเขือเทศ (*Sclerotium rolfsii*) โดยจุลินทรีย์จากดินเกษตรกรรม. ใน รายงานประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 24 ภาคโปสเตอร์ ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน สาขาประมง สาขาสิ่งแวดล้อม สาขาสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาพืช-สัตว์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรมเกษตร (น. 173-185). กรุงเทพฯ.

ประไพพร ศิริคติธรรม. (2537). อนุกรมวิธานและความสามารถในการทำให้เกิดโรคพืชของเชื้อรา *Pythium spp.* ที่แยกได้จากดินเพาะปลูกในภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, สาขาวิชาโรคพืชวิทยา.

พงษ์เทพ เต่าประยูร. (2522). การศึกษาโรคโคนเน่าและรากเน่าของมะละกอในประเทศไทยและการป้องกันกำจัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช.

พฤกษ์ ชูติมานุกุล อรรถกร พรหมวี และ สมชาย ชดตระกูล. (2551). การเพิ่มประสิทธิภาพของดินผสมบางชนิดที่จำหน่ายในท้องตลาดโดยใช้เชื้อรา *Trichoderma spp.* ใน การประชุมวิชาการพืชสวนแห่งชาติ ครั้งที่ 7: พืชสวนไทยได้ร่วมพระบารมี (น. 200). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

แพรวทอง ละมุล จีระเดช แจ่มสว่าง วรณวิไล อินทนู และ ธรรมศักดิ์ ทองเกตุ. (2548). อิทธิพลของการปรับค่าสารละลายธาตุอาหารต่อประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* ในการควบคุมโรครากเน่าของผักกาดหอมที่ปลูกในระบบไฮโดรโปนิคส์. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (น. 339-345). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

แพรทอง ละมุล. (2549). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* ในการควบคุมรากเน่าของผักกาดหอมที่ปลูกในระบบไฮโดรโปนิกส์ สาเหตุจากเชื้อรา *Pythium aphanidermatum*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาโรคพืช.

ไพโรจน์ จัวงพานิช. (2525). *หลักวิชาโรคพืช*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช.

ภรณ์ สว่างศรี. (2546). การคัดเลือกและการผลิตมวลชีวภาพเชื้อรา *Trichoderma harzianum* Rifai เพื่อใช้ควบคุมโรคใบไหม้ของถั่วหรั่ง (*Vigna subterranean* (L.) Verdc.) ที่เกิดจากเชื้อรา *Rhizoctonia solani* Kuhn. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, สาขาวิชาโรคพืชวิทยา.

ภิญโญ อัครอิสราพงศ์. (2517). การศึกษาโรคโคนเน่าของกล้วยาสุบที่เกิดจากเชื้อรา *Pythium* spp. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช.

มหาวิทยาลัยมหิดล และ มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย. (2540). *มหัศจรรย์ผัก 108*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

มานะ กาญจนมณีเสถียร อนงค์ หนูด้วง และ สากล สุวลักษณ์. (2543). การคัดเลือกสายพันธุ์และการศึกษาเพื่อจำแนกเชื้อราปฏิปักษ์ *Trichoderma* spp. ที่มีศักยภาพในการควบคุมเชื้อราสาเหตุโรคพืชที่สำคัญ. *วารสารวิชาการเกษตร*, 18(1), 4-13.

มาลัยพร เชื้อบัณฑิต. (2548). ความหลากหลายชนิดของเชื้อราปฏิปักษ์ *Trichoderma* spp. ในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศและการประยุกต์ใช้ในการควบคุมโรคพืชโดยชีววิธี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาโรคพืชวิทยา.

- เมฆ จันทน์ประยูร. (2544). *ผักสวนครัว ก้าวสำคัญแห่งการพึ่งตนเอง*. กรุงเทพฯ: ไททรรศน์.
- ยุพยงษ์ ทิพสิงห์. (2546). *คำแนะนำ: ผักสวนครัวปลอดสารพิษ พืชเศรษฐกิจที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รุ่งนภา พัฒนาวิบูลย์. (2549). ไม้ไผ่ในประเทศไทยและไม้เศรษฐกิจที่นิยมปลูกเชิงการค้า ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาการปลูกไม้เชิงธุรกิจ*. (น. 1-25). ปทุมธานี: ชมรมคนรักไม้และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร.
- รุศมา มฤบดี วิณรัตน์ มุลรัตน์ อรรถกร พรหมวี และ สมชาย ชคตระการ. (2551). ผลของการใช้น้ำสกัดชีวภาพร่วมกับเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์ CB-Pin-01 ชนิดสดต่อการเจริญเติบโตของผักโขมพันธุ์ฝัก. ใน *การประชุมวิชาการพืชสวนแห่งชาติ ครั้งที่ 7: พืชสวนไทยได้ร่วมพระบารมี* (น. 262). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.
- วรรณวิไล อินทนู จิระเดช แจ่มสว่าง และ จิรัลสา มีกลิ่นหอม (2548). การควบคุมโรคแอนแทรกคโนสของพริกด้วยการใช้จุลินทรีย์ปฏิปักษ์ในสภาพแปลง. ใน *การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม* (น. 305-317). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.
- วรรณวิไล อินทนู จิระเดช แจ่มสว่าง ภาณี ทองพำนัก และ วุฒิชัย ทองดอนแอ. (2544). การทดสอบประสิทธิภาพของเชื้อรา *Gliocladium virens* ที่เคลือบเมล็ดผักคะน้าในการป้องกันโรคเน่าระดับดินของต้นกล้า. ใน *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39: สาขาพืช สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร* (น. 243-252). กรุงเทพฯ.

วราภรณ์ บุญเกิด จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2548). การใช้เชื้อรา *Trichoderma harzianum* ร่วมกับเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus* spp. ในรูปเชื้อสดและสารกรองเพื่อลดการเกิดโรคแอนแทรกคโนสของผลพริก. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติ ครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (น. 262-273). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

วราภรณ์ บุญเกิด จิระเดช แจ่มสว่าง และ วรณวิไล อินทนู. (2550). การใช้เชื้อรา *Trichoderma harzianum* ร่วมกับเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus* spp. เพื่อยับยั้งโรคแอนแทรกคโนสของพริกในสภาพเรือนทดลอง. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อารักขาพืชไทยได้ร่วมพระบารมี (น. 172-184). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

วสันต์ เพชรรัตน์ และ รัตนา อุทยานกุล. (2524). การศึกษาโรคเน่าคอดินของแตงกวา. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, หน่วยวิชากีฏวิทยาและโรคพืช.

วาริน อินทนา มนตรี อิศรไกรศีล ปัญจพร เลิศรัตน์ และ ประคอง เย็นจิตต์. (2548). การควบคุมโรคผลเน่าดำของเงาะที่เกิดจากเชื้อรา *Lasiodiplodia theobromae* โดยใช้สารต่อต้านเชื้อราจาก *Trichoderma harzianum*. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร, 36 (3-4), 171-178.

วาริน อินทนา ยูพา คำวงษ์ อรวรรณ พรหมศักดิ์ สมศักดิ์ มณีพงศ์ ประคอง เย็นจิตต์ ศุภลักษณ์ เศรษฐสุกุลชัย และ ทักษิณ สุวรรณโน. (2549). การเพิ่มประสิทธิภาพควบคุมโรคเน่าของผักกวางตุ้งในระบบไฮโดรโปนิคส์โดยเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์กลาย. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร, 37(6), 545-554.

วารุณี มณีนาค. (2546). การคัดเลือกเชื้อรา *Trichoderma* spp. ที่ผลิตเอนไซม์เซลลูเลสและไคติเนสได้สูงและการทดสอบประสิทธิภาพในการควบคุมเชื้อรา *Pythium aphanidermatum* (Edson) Fitzp. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาโรคพืช.

วิรัตน์ ภูวิวัฒน์ เกษม สร้อยทอง และ ประพันธ์ แก้วคง. (2544). ฤทธิ์พลของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์ PC01 และอัตราส่วนของวัสดุปลูกต่อการเจริญเติบโตของข้าวโพดหวาน. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39: สาขาพืช (น. 262-267). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วิรัตน์ ภูวิวัฒน์ และ เกษม สร้อยทอง. (2542). ผลของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* ต่อการเจริญเติบโตของรากผักกาดหัว. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 17(2), 63 - 68.

ศักดิ์ สุนทรสิงห์. (2537). โรคผักและการป้องกันกำจัด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช.

สมชัย เบญจชัย. (2551). การปลูกไม้ใช้สอย. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551, จาก www.dnp.go.th/fca16/file/aro0qb1piz1pun9.doc

สมศิริ แสงโชติ. (2529). โรคพืชเบื้องต้นและบทปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะเกษตร, ภาควิชาโรคพืช.

สุณิรัตน์ สีมะเดื่อ จิระเดช แจ่มสว่าง อัมไพวรรณ ภราดรนิววัฒน์ และ ชวลิต ชงประยูร. (2540). การประยุกต์ใช้เชื้อรา *Trichoderma harzianum* เพื่อควบคุมโรครากเน่าของส้มเขียวหวาน ซึ่งเกิดจากเชื้อรา *Phytophthora parasitica* ในสวนของเกษตรกร. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 35: สาขาพืช สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร สาขาอุตสาหกรรมเกษตร (น. 246-255). กรุงเทพฯ.

สุนทร เรืองเกษม. (2540). ผักกินใบ. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

สุภัตรา อุปวรรณ. (2545). การพัฒนาวัสดุชีวภาพเชื้อจุลินทรีย์ปฏิบัติการใช้ในการควบคุมโรคเน่าคอดินของต้นกล้าคะน้าที่เกิดจากเชื้อ *Pythium aphanidermatum* (Edson) Fitzp. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, สาขาวิชาโรคพืชวิทยา.

สุภาพร อวรัญ จิระเดช แจ่มสว่าง อำไพวรรณ ภราดรน์วัฒน์ และ รวี เสธฐฎักดี. (2537). การใช้ ส่วนผสมของผงเชื้อราไตรโคเดอร์มา ร่วมกับสารเคมีควบคุมเชื้อราในการควบคุมโรค รากและโคนเน่าของกล้าทุเรียน ซึ่งเกิดจากเชื้อราฟัยทอปทอรา พัลมิวอรา. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 32: สาขาพืช (น.162-179). กรุงเทพฯ.

สุวิตา แสไพศาล วีระศักดิ์ ศักดิ์ศิริรัตน์ และ พรเทพ ถนนแก้ว. (2550). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma* spp. ในการควบคุมโรคเหี่ยวเหลืองของมะเขือเทศ และการโคลนยีน chitinase. ใน การประชุมวิชาการอรัทษาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อรัทษาพืชไทยได้ร่วม พระบารมี (น. 294-308). โรงแรมอมรินทร์ลาฎน, พิษณุโลก.

อนงค์ จันทรศรีฎูล. (2544). โรคและศัตรูบางชนิดของผักและการป้องกันกำจัด. กรุงเทพฯ: ไทย วัฒนาพานิช.

อภิสิทธิ์ ชิตวณิช อรรถกร พรมวี และ สมชาย ชคตระการ. (2551). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma* spp. ที่แยกได้จากดินปลูกพืชในฟาร์มเกษตรของมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของปอโมโรเฮยะ. ใน การประชุมวิชาการ พืชสวนแห่งชาติ ครั้งที่ 7: พืชสวนไทยได้ร่วมพระบารมี (น. 201). โรงแรมอมรินทร์ลาฎน, พิษณุโลก.

อมรรักษ์ คิดใจเดียว จิระเดช แจ่มสว่าง อำไพวรรณ ภราดรน์วัฒน์ และ รวี เสธฐฎักดี. (2543). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma harzianum* และเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus subtilis* ในการป้องกันโรครากเน่าไฟทอปทอราของส้มเขียวหวานในสภาพสวน. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 38: สาขาพืช สาขา ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (น.192-201). กรุงเทพฯ

อรรถกร พรมวี สมชาย ชคตระการ วาริน อินทนา และ จิระเดช แจ่มสว่าง. (2549). ศักยภาพของ เชื้อรา *Trichoderma harzianum* สายพันธุ์ CB-Pin-01 ชนิดสต่อการส่งเสริมการ เจริญเติบโตของคะน้า. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร, 37(6) (พิเศษ), 149-152.

อารีรัตน์ เทียนขาว วรณวิไล อินทนู จิระเดช แจ่มสว่าง และ กนกวรรณ รมยานนท์. (2548). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma* spp. ในการยับยั้งเชื้อรา *Curvularia eragrostidis* และลดการเกิดโรคดอกจุดสนิมของกล้วยไม้สกุลหวาย. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 7: อารักขาพืชเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (น. 318-328). โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว, เชียงใหม่.

อารีรัตน์ เทียนขาว วรณวิไล อินทนู และ จิระเดช แจ่มสว่าง. (2550). ประสิทธิภาพของจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ในการควบคุมโรคเน่าแห้งของกล้วยไม้ สกุลออนซิเดียม ที่เกิดจากเชื้อรา *Crepidotus* sp. ใน การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 8: อารักขาพืชไทยได้ร่วมพระบารมี (น. 252-265.). โรงแรมอมรินทร์ลากูน, พิษณุโลก.

อารีรัตน์ เทียนขาว. (2550). ประสิทธิภาพของเชื้อรา *Trichoderma* spp. ในการยับยั้งเชื้อรา *Curvularia eragrostidis* และควบคุมโรคดอกจุดสนิมของกล้วยไม้สกุลหวาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะบัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาโรคพืช.

อิสริยาภรณ์ ดำรงรักษ์. (2546). ผลของการใช้ปุ๋ยชนิดต่างๆ ต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของคะน้า. งานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สาขาวิชาเกษตรศาสตร์.

Altomare, C., W.W. Norvell, T. Bjorkman and G.E. Harman (1999). Solubilization of phosphate and micronutrients by the plant - growth - promoting and biocontrol fungus *Trichoderma harzianum* Rifai 1295 - 22. *Applied and Environmental Microbiology*, 65, 2926 - 2933.

Baker, R. (1988). *Trichoderma* spp. As Plant Growth Stimulants CRC Crit. Review of. *Biotechnology*, 7(2), 97-106.

- Baker, R. (1989). Improved *Trichoderma* spp. for promoting crop productivity. *Trends in Biotechnology*, 7, 34-38.
- Bissett, J. (1984). A revision of the genus *Trichoderma*. L. Section *Longibrachiatum* Sect. *Canadian Journal of Botany*, 62, 924-931.
- Chakhatrakan, S., A. Promwee, W. Intana and C. Chamswarnng. (2006). The effects of *Trichoderma harzianum* strain CB-Pin-01 fresh culture for growth promotion of vegetable amaranth. In *The 13th Tri-University International Joint Seminar and Symposium 2006* (pp. 146-149). Mie University, Japan.
- Chutimanukul, P., W. Moonrat, A. Promwee and S. Chakhatrakan. (2007). Effect of *Trichoderma harzianum* Strain CB-Pin-01 Fresh Culture on the Growth and Yield of *Amaranthus tricolor*. *Japanese Journal of Tropical Agriculture*, 51(1) (Extra), 47-48.
- Domsch, K.H., W. Gams and T. H. Anderson. (1980). *Compendium of soil fungi*. Vol.I Academic Press, London.
- Gullino, M.L. (1992). Control of Botrytis rot of grapes and vegetables with *Trichoderma* spp. In E.C. Tjamos, G.C. Papavizas and R.J. Cook (eds), *Biological Control of Plant Diseases* (pp. 125-132). Plenum Press, New York.
- Hall, F.R. and J. W. Barry (eds.). (1995). *Biorational Pest Control Agents*. American Chemical Society, Washington, DC.
- Harman, G.E. (2000). Myths and dogmas of biocontrol. Changes in perceptions derived from reseach on *Trichoderma harzianum* T-22. *Plant Disease*, 84, 377-393.

- Hawksworth, D.L., B.C. Sutton and G.C. Ainsworth. (1983). *Ainsworth and Bidty's dictionary of fungi*. 7th ed., Commonwealth Myco. Inst., Kew. Surrey, England.
- Hendrix, F. F, jr. and W. A. Campbell. (1973). *Pythium* as plant pathogens. *Annual Reviews in Phytopathology*, 11, 77-98.
- Howell, C.R. (2003). Mechanisms employed by *Trichoderma* species in the biological control of plant diseases: The history and evolution of current concepts. *Plant Diseases*, 87, 4-10.
- Inbar, J., A. Menendez and I. Chet. (1996). Hyphal interaction between *T. harzianum* and *Sclerotium sclerotiorum* and its role in biological control. *Soil Biology and Biochemistry*, 28, 757-763.
- Inbar, J., M. Abramsky, D. Cohen and I. Chet. (1994). Plant growth enhancement and disease control by *Trichoderma harzianum* in vegetable seedlings grown under commercial conditions. *European Journal of Plant Pathology*, 100 (5), 337-346.
- Intana, W. (2003). *Selection and development of Trichoderma spp. for high glucanase, antifungal metabolite producing and plant growth promoting isolates for biological control of cucumber damping-off caused by Pythium spp.* Unpublished doctoral dissertation, Kasetsart University, Faculty of Agriculture, Department of Plant Pathology.
- Intana, W. and C. Chamswarnng. (2007). Control of Chinese-kale damping-off caused by *Pythium aphanidermatum* by antifungal metabolites of *Trichoderma virens*. *Songklanakarinn Journal of Science and Technology*, 29(4), 919-927.

- Lo, C.-T., E.B. Nelson and G.E. Harman. (1996). Biological control of turfgrass diseases with a rhizosphere competent strain of *Trichoderma harzianum*. *Plant Diseases*, 80, 736-741.
- Lorito, M., G. E. Harman, C. K. Hayes, R. M. Broadway, A. Tronsmo, S. L. Woo and A. Di-Pietro. (1993). Chitinolytic enzymes produced by *T. harzianum* antifungal activity of purified endochitinase and chitobiosidase. *Phytopathology*, 83, 302-307.
- Morales-Payan, J.P. and W. M. Stall. (2004). Papaya (*Carica papaya*) transplant growth is affected by a *Trichoderma*-based stimulator. *Proceedings of the Florida State Horticultural Society*, 117: 227-231.
- Nemes, S., L. E. Datnoff and J. Strandberg. (1996). Efficacy of biocontrol agents in planting mixed to colonize plant root and and control root disease of vegetables and citrus. *Crop Prot.* Kidlington, Oxford, UK : *Elsevier Science Ltd*, 15, 735-742.
- Ousley, M.A., J.M. Lynch and J.M. Whipps. (1994). The effects of Addition of *Trichoderma* Inocula on Flowering and Shoot Growth of Bedding Plants. *Scientia Horticulturae*, 59, 147 – 159.
- Plaats-Niterink, A. J. van der. (1981). Monograph of the genus *Pythium*. *Studies in Mycology*, 21, 1-242.
- Rabeendran, N., D.J. Moot, E.E. Jones and A. Stewart. (2000). Inconsistent growth. promotion of cabbage and lettuce from *Trichoderma* isolates. *New Zealand Plant Protection*, 53, 143-146.

- Rifai, M. A. (1969). A revision of the genus *Trichoderma*. *Mycological Paper C. M. I.*, 116, 1-56.
- Strashnov, Y., Y. Elad, A. Sivan, Y. Rudich and I. Chet. (1985). Control of *Rhizoctonia solani* fruit rot of tomatoes by *Trichoderma harzianum* Rifai. *Crop Protection*, 4 (3), 359-364.
- Tronsmo, A. and C. Dennis. (1977). The use of *Trichoderma* species to control strawberry fruit rots. *Netherlands Journal of Plant Pathology*, 83, 449-455.
- van West, P., Alex. A. Appiah and Neil. A. R. Gow. (2003). Advances in research on oomycete root pathogens. *Physiological and Molecular Plant Pathology*, 62, 99-113.
- Watanabe, N. (1993). Promoting effect of *Trichoderma* spp. on seed germination and plant growth in vegetables. *Memoirs of the Institute of Sciences and Technology, Meiji University*, 32(2), 9-17.
- Waterhouse, G. M. (1967). *Key to Pythium Pringsheim*. Mycol papers No.109. Commonwealth Mycol. Inst., Kew, Surrey, England.
- Wilson, C.L. and M.E. Wisniewski. (1989). Biological control of post harvest diseases of fruits and vegetables: an emerging technology. *Annual Review of Phytopathology*, 27, 425.
- Windham, M.T., Y. Elad and R. Baker. (1986). A mechanism for increased plant growth induced by *Trichoderma* spp. *Phytopathology*, 76, 518-521.

Yedidia, I., A. K. Srivastva, Y. Kapulnik and I. Chet. (2001). Effect of *Trichoderma harzianum* on microelement concentrations and increased growth of cucumber plants. *Plant and Soil*, 235 (2), 235-242.

Yedidia, I., N. Benhamou, Y. Kapulnik and I. Chet. (2000). Induction and accumulation of PR protein activity during early stages of root colonization by the mycoparasite *Trichoderma harzianum* strain T-203. *Plant Physiology and Biochemistry*, 38, 863–873.